

Literární přehled.

Die wirtschaftlichen Vorbereitungen der Auslandsstaaten für den Zukunftskrieg. Berlin (Mittler). 59 str., 8°.

Ze světové války bylo čerpáno poznání, že vítězství nezáleží na genu vojevůdce. Jsou tu ještě jiné síly, jejichž důležitost nebyla oceňována: proviant, peníze, suroviny a výroba válečného materiálu. Na těchto zkušenostech budují státy dnes své hospodářské přípravy k budoucí válce. V své přípravě zahrnují nejen ukojení potřeb vojenských, nýbrž i potřeby civilního obyvatelstva. Přes to, že se přípravy zachovávají v úplné tajnosti, přece jen se dá ze zákonných předloh usuzovati na základní záměry a myšlenky.

Největší část knihy je věnována Francii. Autor tvrdí, že v žádné jiné zemi není příprava zmobilisovati národ ve válce provedena tak do podrobnosti jako ve Francii.

K nejvyšší radě pro obranu země je přičleněna studijní komise, skládající se ze 4 sekcí, z nichž jedna se zabývá mobilisací hospodářskou. Pracovním orgánem je generální sekretariát. Pro hospodářskou mobilisaci má dále význam poradní komise pro válečnou výrobu a státní hospodářská rada. Zákony o organizaci národa ve válce a o hospodářské a průmyslové mobilisaci jsou pilířem všech přípravných prací, při nichž se musí zúčastniti i všechna ministerstva podle hesla: válku nevede vojsko, nýbrž celý národ. Aby obšápné práce mohly býti zvládnuty, bylo zákonem z roku 1923 zařízeno, aby dosavadní mobilizační okruhy prováděly též mobilisaci hospodářskou.

V zásobování surovinami věnuje Francie zvláštní zřetel opatření pohoných látek a získání domácí paliviny, která by činila zem nezávislou na dovozu. Zřízení office national des combustibles liquides je důkazem, jaká důležitost se připisuje otázce benzinové. Jiný podobný státní úřad má zajistiti výrobu ledu potřebného ve válce nejen jako výbušiny, ale i na hnojiva jako prostředku k zvýšení zemědělské výroby a tím k dosažení větší soběstačnosti v chlebovinách.

Přípravami chemické války zabývají se nejen tři oddělení ministerstva války, nýbrž i zvláštní úřad chemické obrany země, ač Francie podepsala

v r. 1925 v Ženevě protokol proti plynové válce.

Velmi pečlivě je též připravena mobilisace průmyslu, z níž zasluhují pozornosti přípravy na hromadnou výrobu v továrnách s věcního i personálního hlediska. Všeobecná snaha je po užívati i u vojska materiálu běžného v obchodě a zjednodušiti počet různých druhů, neboť zjednodušení se považuje za pokrok jevící se číselně v zvýšené výrobě. V technické studijní skupině zasedají záložní důstojníci, kteří jsou řediteli, chemiky a inženýry významných podniků válečného průmyslu.

Citované zákony předvídají ve válce zřízení zvláštního ministerstva, které se ujme centrálního řízení výroby a distribuce určitých předmětů, které náleží v míru do kompetence různých ministerstev. Ministerstvo bude zhruba rozděleno na tyto 4 sekce: 1. opatření a distribuce surovin, 2. přiděl dělnictva, 3. výroba válečného materiálu a 4. zásobování potravinami.

Republika Polská a Československá vzaly si v svých přípravách za vzor organizaci francouzskou.

Polsko má radu na obranu státu, její sekretariát, vojenskou průmyslovou radu a decentralisovalo rovněž přípravné práce na okresy.

V Československé republice je komentován význam Škodových závodů. V stati je však zmínka i o všech jiných našich továrnách důležitých pro mobilisaci.

Belgie použila v svých přípravných pracích rovněž jako vzoru organizace francouzské. Zákonem z 3. prosince 1925 byl zlepšen starý zákon o válečných úkonech z r. 1887.

Z příprav Anglie proniká jen málo na veřejnost. Pisatel soudí přes to, že se i Angličané zaměstnávají pilně hospodářskou mobilisací, která není však prováděna centrálně pod jednotným vedením. Příčinou toho je, že ministerstva války, letectva a námořnictva nemají dosud společného štábu. Z neznalosti stupně nynějších příprav uvádí autor hospodářskou a průmyslovou organizaci ze světové války, která se velmi osvědčila, a vyslovuje domněnku, že se proto k ní Anglie pravděpodobně zase vrátí. Její zásadou byla decentralisace, součinnost rad zaměst-

navatelů a dělníků a zásah státu k urovnání sporů, aby se zamezily stávky nebo omezily válečné zisky.

Italie učinila náběh k hospodářské mobilisaci již v roce 1914, zejména v průmyslu železářském. V dnešním stadiu má nejvyšší radu obrany jako meziministerský orgán, které je podřízen jako rozhodující sbor ministerstvo pro národní hospodářství a dále různé poradní sbory, z nichž sluší na prvním místě uvést komisi pro civilní mobilisaci.

Zákon pro všeobecnou mobilisaci národa rozeznává vojenskou a civilní mobilisaci a předvídá ve válce zřízení nových úřadů, z nichž 1. pro opatření surovin, 2. pro výrobu válečného materiálu, rozdělení surovin, jakož i kontrolu státních a soukromých závodů, 3. úřad vyživovací a 4. propagandy a válečné péče.

Dekretem z r. 1925 byla zřízena instituce „průmyslových pozorovatelů“, kteří studují způsobilost průmyslových závodů pro obranu státu. Zvláštní dozorčí orgány mají zamezit průtahy a nešvary ve válečných přípravách. Celkem lze říci, že přípravy Itálie v tomto oboru jsou ve velmi pokročilém stadiu. Podrobnosti mobilizačního plánu Ruska nejsou známy. Podle projevů v tisku shoduje se celkem hospodářská mobilisace továren s francouzským resp. americkým způsobem. Podstatný rozdíl je v snadnější vykonatelnosti, která je umožněna postátněním všech větších závodů.

V Rumunsku zasluhuje pozornosti stavba dvou moderních továren na výrobu zbraní.

Spojené státy severoamerické vydaly zákon o národní obraně, podle kterého má státní podtajemník pro válku připravovat hospodářskou mobilisaci. Součinnost vojska, námořnictva a lektectva zajišťuje „Spojený armádní ná-

moňní úřad“, který má pro věci přípravy obrany mobilizační komitety. Meziministerského sboru, nejvyšší rady na obranu státu nebo podobné instituce dosud v USA, není, ačkoli se jeví snaha zříditi gremium, které by usměrnilo potřeby státu a civilního obyvatelstva ve válce.

Nicméně je příprava válečného průmyslu státním podtajemníkem za pomoci obchodní rady departementu války dokonale zorganizována. Válečné zásoby Spojených států činí jen 5%. Je tedy třeba připravit hromadnou výrobu zbývajících 95%. Země je rozdělena na okresy pod vedením válečných průmyslových úřadů, k jejich působnosti patří všechny otázky týkající se výkonnosti závodů, dodávky surovin, zdrojů energie a dopravní poměry.

K opatření surovin je zřízen 54 oddělení; 17 studijních výborů věnuje se výzkumům surovin, pokud jde o jejich upotřebitelnost pro výrobu válečného materiálu.

V armádní průmyslové škole se cvičí jak aktivní, tak i záložní důstojníci ve věcech materiálního zbrojení.

Také otravným plynům věnují USA plnou pozornost a podporují příslušné pokusy bohatě subvencemi.

Všechny přípravy by nebyly pokročily do takové míry, kdyby nebylo zákonu o válečných úkonech, který vybavuje presidentu značnou pravomoc.

Ve všech státech se mluví mnoho o pacifismu, avšak z příprav je vidět, že se každý stát hledí emancipovat od cizozemských dodávek a stupňuje výkonnost svého průmyslu, aby mohl stroj výroby válečného materiálu spolehlivě a účinně uvést do chodu. Stát, jehož válečný průmysl byl citelně zraněn, je zároveň odzbrojen na frontě.

Škpt. Boh. Langmaier.

Různé zprávy.

Italský legionář. Památce generála Grazianiho je věnováno právě vyšle trojčíslo věst. „Italský legionář“, vydávaný Sdružením italských legionářů. Obsahuje texty řeči italského vyslance dra O. Pedrazziho, ministra dra E. Beneše, ministra dra K. Viškovského a posl. J. Šeby, které pronesli na tryzně za zesnulého generála. Dále jsou zde vzpomín-

kové články konsula J. Lašky, tajemníka F. Hlaváčka, pplk. v. v. R. Fabiana, pak vylíčení života, smrti a pohřbu gen. A. Grazianiho z úředních pramenů a od účastníků. Konečně najde zde čtenář mnoho zajímavých zpráv ze života a spolkové činnosti italských legionářů a poznámky k literatuře o dějinách italské legie.

Obsahem bohatý a pěkně vypravený sešit stojí Kč 4.50 (s ilustr.) a rozesílá jej Sdružení italských legionářů, Praha XIII., Brožíkova ulice č. 389. Naším čtenářům doporučujeme, aby si věstník objednali.

Rozmnožení německých spojovacích vojsk ve světové válce. Polský časopis „Przegląd Wojskowo-techniczny“ přináší v říjnovém čísle 1930 údaje o počtu jednotek spojovací služby německé armády v letech 1914 a 1918. Není bez zajímavosti srovnati tento rozvoj. Počty z roku 1914 jsou uvedeny v závorkách:

Divisních telefonních rot (36) 304; armádních telefonních rot (7) 52; pevnostních telefonních rot (8) 15; samostatných tel. čet (2) 337; rádiových rot (7 oddělení) 247; vysílacích stanic na dálku (36) 46; čet signalistů (několik) 66; holubníků (několik) asi 1000; oddílů hlášených psů (žádný) 8; celkem jednotek (119) 2672, t. j. rozmnožení o 2300 proc. Aby byla zajištěna dostatečná náhrada, bylo v r. 1918 v činnosti 28 škol spojovací služby. [Schweiz. Monatschrift 1931, květen.]

V USA. byl ustaven na návrh nového náčelníka hl. štábu generála Douglase t. zv. General-Council, do jehož působnosti náleží řídit a usměrňovati spolupráci všech vojenských složek ve věcech organizace, výzbroje, taktiky a povšechné obrany země. Předsedou výboru je náčelník hl. štábu.

O protiplynové obraně v Německu. 13. prosince 1930 přednášel v Berlíně šéf dopravy německého Červeného kříže Eger o německé protiplynové obraně. V Německu je organizováno na 3.000 zdravotních kolon. Ošetřovatelské a sanitární spolkové Červeného kříže mají 110.000 členů a 1650 zdravotních kolon. K tomu přistupuje ještě pruský Červený kříž s 60.000 rádnými členy.

Protiplynovou službu konají v Německu především tyto zdravotní kolony. Dolnoslezské oddily se vyznamenaly v roce 1926 při velkém továrním požáru v Haynau. Již tehdy byly opatřeny maskami. Rovněž při cvičení v Liegnitz bylo užito oddílů s maskami. To platí i o nádražním cvičení ve Vratislavi.

V hornické okrese waldenbursko-reichenbašském a v Kladsku, jakož i v jiných hornických střediscích jsou i členové dálních záchranných kolon cvičeni v protiplynové obraně. Ve Vratislavi se

konal kurs za podpory Auerovy společnosti. Účastnilo se ho 35 osob. Rovněž hornoslezské zdravotní kolony se již cvičí několik let v protiplynové obraně a měly na př. v roce 1928 příležitost k 22. akcím, v roce 1929 k třem akcím.

V roce 1928 konaly cvičení zdravotní oddíly společně s hasičstvem a technickou pomocí těchto měst: Altdamm, Belgard, Dramburg, Falkenburg, Kalles, Körlin, Koslin atd.

V Pomofansku vedl cvičení podplukovník v. v. Koch-Stettin, který kromě toho napomáhal slovem i tiskem při organizování protiplynové a protiletadlové služby.

Kursy o protiplynové službě byly pořádány v roce 1930 dále v těchto místech: v šlesviku-Holštýnu, v Kielu a Hanovru.

V Hessensku-Nasavsku byly při Červeném kříži organizovány čtyři v síle 50 mužů. 28. září 1930 se konal v plynové škole Auerovy společnosti v Oranienburgu protiplynový kurs, jehož se účastnilo 33 členů, zdravotních kolon německého Červeného kříže v okolí Berlína a Oranienburgu. V říjnu byl kurs opakován pro bavorské lékaře přidělené zdravotním kolonám.

Kurs v Oranienburgu dal pevný základ k pořádání dalších kursů. Kursy se konají v neděli a mají tento pracovní plán:

A. Teoretický: 1. Nebezpečí plynu. 2. Červený kříž, protiplynová a protiletadlová služba. 3. Protiplynové potřeby a zacházení s nimi (uložení, upotřebení a desinfekce). 4. První pomoc (laická). 5. Doprava osob otrávených plynem.

B. Praktický: 1. Použití plynových masek. 2. Zkoušení masek v plynové komoře. 3. Hledání a odnášení obětí z prostorů zamořených plynem. 4. První pomoc. 5. Čištění, desinfekce a balení ochranných potřeb.

Až do roku 1930 nevykonali všichni lékaři zdravotních kolon výcvik v protiplynové obraně. Ale letošním rokem jej vykonají již všichni. Podkladem osnovy kursů pro lékaře je výcvikový laický program, rozšířený a přizpůsobený úkolům speciálně lékařským a vůdcovským. — Je pamatováno i na to, aby lékaři byli schopni výběru osob laických pro protiplynovou obranu. Organizace poplachů je svěřena především lékařům zdravotních kolon. Cvičený materiál pro kursy dodává německý Červený kříž. (ZSS. 1931, čís. 3).

—ček.

Bibliografie.

Válečné dějiny.

A. Různých dob před světovou válkou.

Belloc H.: The Campaign of 1812 and the Retreat from Moscow. Londýn 1931 (Nelson). Str. 270. Za 2/6 sh.

Camon, gen.: Campagne de 1866 en Bohême. Paris 1929. (Berger.) Za 7.50.

Delbrück Hans: Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte. Teil VI, Buch 1 u. 2, hgg. von V. Daniels. Berlin 1929 a 1930 (Stilke).

Erben Wilhelm: Kriegsgeschichte des Mittelalters. Mnichov 1929. (Oldenbourg.) za 7.50 Mk.

Küster Ernst, Dr.: Kriegserinnerungen aus den Feldzügen 1866 und 1870/1. Mnichov 1929. (Lehmann.) Za 3 Mk.

Meyer G.: Kriegszüge der alten Sachsen und die Schlacht bei Ronnenberg. Hannover 1930. (Osterwald.)

Pastre J. L.: La tragédie de Sedan. Paris 1931. (Hachette.) Za 7.50 fr.

Ravenni A., pplk.: La guerra russo-turca. Roma 1931. (Ed. Tiber.) Za 15 L.

Roques Paul: Adversaires prussiens de Napoléon „Blücher, Scharnhorst, Gneisenau“. Paris 1930. (Berger.)

Schmerfeld Ferdinand: Forschungen und Darstellungen aus dem Reichsarchiv. Heft 7: Graf Moltke. Die deutschen Aufmarschpläne 1871–90. Berlin 1931. (Mittler.) Za 9 Mk.

Schnitthener Paul, Dr.: Krieg und Kriegführung im Wandel der Weltgeschichte. Heidelberg 1929. (Akadem. Verlagsgesellschaft.) Viz rec. Militär-Wissensch. Mitteilungen roč. 61 (1930), Mai, str. 762.

Weygand, gen.: Turenne. Paris 1930. (Flammarion.) Str. 289.

B. Světová válka.

I. Původ a prehistorie.

Alvin, gén. et Paul Tuffrau: La grand guerre. Son origin. Son développement. Paris 1930. (Gauthier.) Str. 312. Za 80 fr.

Bach August: Poincaré und der Kriegausbruch 1914. Stuttgart 1929. (Deut. Verlagsanstalt.) Za 3.50 Mk.

Barnès H. E.: La genèse de la guerre mondiale. Paris 1931. (Rivière.) Str. 556. Za 30 fr.

Die amtlichen Dokumente über die Vorgeschichte des Weltkrieges. Berlin 1931. (Hobbing.)

Fay Sidney Bradshaw: The origins of the World War. New York 1929. (Macmillan Ltd.) Sv. I/II. Za 9 dol. Přeloženo do francitiny: „Les origines de la guerre mondiale“. Paris 1931. (Rieder.) Str. 468 a 504. Za 120 fr. a do němčiny: „Über den Ursprung des Weltkrieges“. Berlin 1930. (Scherl) a (Berliner Monatshefte für intern. Aufklärung 1929).

Gérin René: Les Responsabilités de la guerre. Paris 1930. (Payot.) Viz rec. Mil.-Woch. roč. 115, čís. 5, sl. 177.

Harke Dr.: Vernichtet die Kriegsschuldfrage. Material gegen den Artikel 231 des Versailler Vertrages. Hamburg 1930. (Selbstverlag.) Za 0.30 Mk.

Hanrath J.: Die Kriegsschuldfrage in neutraler Beleuchtung. Berlin 1929. (Curtius.) Za 1 Mk.

Laloy E.: La guerre mondiale: ses origines et l'après guerre d'après leurs principaux historiens. Paris 1930. (Klingsieck.) Za 20 fr.

Magrin Luciano: Il drama di Sarajevo. Origini e responsabilità della guerra europea. Milano 1929.

Ludvig Emil: Juli 1914. Berlin 1929. (Rowohlt.) Za 3.80 Mk. Rec. Deut. Wehr roč. II, čís. 32, str. 694.

Reventlov Ernst: Kriegsschuldfrage und Kriegsschuldflüchter. Mnichov 1929. (Lehmann.) Za 4.50 Mk.

Schmitt Bernadotte E.: The coming of the war 1914. New York 1930. (Scribner's sons.) Dobré.

Schwertfeger Bernhard, Dr.: Der Weltkrieg. Der Dokumente zehn Jahre Kriegsschuldforschung und ihr Ergebnis. Berlin 1929. Za 20 Mk.

Wahr Adalbert, Dr. prof.: Der heutige Stand der Kriegsschuldfrage. Langensalza 1929. Päd. Magazin H. 1264. (Beyer.) Za 1.10 Mk.

Wegener Alfred, Dr.: Wie es zum grossen Kriege kam. Vorgeschichte des Krieges. Leipzig 1930. (Reclam-Univ. Bibliothek No 7101.)

Wegener Alfred: Das Auslandsurteil. Berlin 1929. (Stilke.) Za 4.50 Mk.